

Довгань О. В.
Науково-виробниче приватне підприємство "Форум"

ЛІНІЙНІСТЬ І НЕЛІНІЙНІСТЬ АБСУРДНОГО СМISЛУ В ХУДОЖНІХ ТЕКСТАХ

У статті розглянуто особливості лінійних та нелінійних текстів у контексті функціонування смислу в них. Окреслено специфіку перенесення елементів смислу таких текстів на рівні семантики у процесі перекладу.

Ключові слова: *смисл, абсурдний смисл, художній текст, нелінійний текст, лінійний текст.*

На сході (зокрема, в Японії) панує думка, суть якої в тому, що посудина ціниться тоді, коли в ній нічого немає, тобто вона *порожня*. Таке відношення можна пояснити тим, що порожня посудина є *динамічною онтологічно*, тобто вона постає *формою* для *ідеї* (у цьому випадку ідеї рідини), яка в ній може з'явитися. Таким чином, посудина стає *потенційною запорукою* появи такої ідеї, гарантією можливості свого наповнення. Отже, порожнеча, у такому розумінні, є не просто *нічим*, а скоріше – *основою* для формування мережива реальності, матеріалом останньої.

Російський белетрист В. Пелевін якось написав: "Все, що ми бачимо, знаходиться у нашій свідомості. Саме тому сказати, що наша свідомість знаходиться десь, не можна. Ми знаходимося ніде просто тому, що не існує такого місця, про яке можна сказати, що ми в ньому перебуваємо". Цілком природно, що людина перебуває в нерозривному зв'язку із предметною (номінативною) реальністю, яку вона, власне, і формує (магічна функція мови). Однак у це твердження має зворотну сторону: реальність, створена людиною, формує і витворює, підлаштовуючи її під себе так само, як перша формувала останню промовляючи. Так, системність виникає як результат рефлексії, міркувань про сутність процесу пізнання, аналізу власної думки [4] тощо.

В цьому випадку *інкрементальні* (такі, що поступово зростають) уявлення *визначальних співвідношень* (вихідних положень взаємодії зі смислом) дозволяють при невеликих кроках у часі спрощувати *рекурентні* (повторювальні) залежності між істинними головними напруженнями (максимальними чи мінімальними значеннями нормальної напруги в точці площини, на якій вона дорівнює нулю, тобто точці *смислотворення*, що продукується людиною з метою співтворення предметної реальності) і *логарифмічними деформаціями* (викривленнями смислу, що з'являються внаслідок можливих когнітивних сбоїв сприйняття) [5, с. 20].

Цілком природно, що однією з найвизначніших змін процесів сприйняття й опанування реальності стали поява і розвиток нових інформаційних технологій. Так, на думку психологів, застосування комп'ютерних мереж призводить до значних функціональних змін психічної діяльності людини, яка зачіпає пізнавальну, комунікативну і особистісну сфери [1, с. 8]. Це пояснюється *соціальною зумовленістю життя* сучасної людини, адже її існування перебуває у тісному зв'язку з існуванням інших, а значить є залежним від розвитку вищеозначених технологій. При цьому зрозуміло, що їх функціонування має ряд особливостей серед яких:

– *фрагментарність і розшарування інформації* у глобальних інформаційних мережах, які призводять до збільшення когнітивного навантаження у процесі її сприйняття [1, с. 8] (отже, на зміну лінійному сприйняттю даних приходять нелінійне, яке характеризується диференційованістю розподілення інформації, а значить – потенційною можливістю її неповного осягнення й сприйняття, адже будь-який фрагмент може бути втрачений або не знайдений);

– використанням гіпертекстового режиму (HTML), який підтримується всіма WWW-серверами, потребує вміння орієнтуватися у складній і, зазвичай, заплутаній системі посилань [1, с. 8] (як наслідок, частина інформації може бути прихована від потенційного споживача);

– інтерактивна робота в Інтернеті потребує вироблення спеціальних алгоритмів мислення, які дозволяють оперувати низкою об'єктів різної природи, що пов'язані зі складними логічними ланцюжками [1, с. 8] (це характеристика саме нелінійного мислення, специфіка якого у роботі з фрагментами смислу із різних шарів інформаційних площин);

– у процесі довготривалої роботи людина перебуває під сталим впливом “інформаційного шуму” через те, що форма представлення інформації на більшості WEB-сторінок змішана, тобто корисна і зайва знаходяться поряд [1, с. 8]. (Окреслений “шум” продукує перенапругу нервової системи людини, а також мозку, оскільки вони перебувають під постійною напругою.)

Таким чином, вищезначені особливості здійснили суттєвий вплив на перебіг, специфіку процесів розпізнавання, ідентифікації, ототожнення тощо інформації, а відтак і її смислу. Головне при цьому – модифікації, які сталися із процесами сприйняття й осягнення, тобто поява такого феномену як *нелінійний текст*, функціонування якого безпосередньо пов'язане із специфікою сучасного усвідомлення предметного світу.

Зрозуміло, що традиційна форма представлення текста у вигляді книг, журналів тощо втрачає наразі своє превалююче положення, набуваючи нової властивості, якої раніше не було – стає інтерактивною, в тому числі за рахунок гіпертексту і мультимедійності. Текст стає нелінійним, оскільки “мережева культура” диктує свої правила написання і трансляції матеріалу, який відрізняється від книжкового варіанту специфікою технічних і структурних особливостей представлення інформації. Нелінійність розглядається, як новий спосіб письма, і при цьому, “кінець книги” [6, с. 222], як фізичного посередника між автором і читачем, однак не кінець інформації. При цьому дуже важливо враховувати, що поява нелінійного тексту спродукована не просто особливістю науково-технічного прогресу, а й змінами й специфікою сприйняття сучасної людини, яка, фактично, постійно перекомбінує, вибудовує тощо наявні масиви даних, інтерпретуючи їх згідно особливостей власної суб'єктивності. Наведену думку підтверджує теза О. Леонтєва, який вважав, що зміст тексту завжди має численні *ступені свободи*: різні люди один і той же текст сприймають по-різному через свої індивідуальні особливості і досвід [8] тощо.

Безперечно, культура книги спирається на класичний механізм читання, сприйняття письмової форми тексту, оскільки вона культивує раціоналізм, навички аналізу, абстрактного мислення, здатності до узагальнення, розвитку критичного відношення до дійсності [10, с. 11]. Це лінійний підхід усвідомлення й опанування інформації, який характеризується наступністю і поетапністю, ієрархічністю викладу фактів та подій тощо. Однак в наші дні він не завжди актуальний через постійний брак часу, що спричинює необхідність анотування й реферування інформації, яка сприймається людиною. Таким чином, сучасній людині набагато простіше переглянути кілька текстів, ніж читати один (останнє можна пояснити тим, що наразі дуже важко класифікувати певний текст як достовірний через брак правдивих даних, і тому єдиним виходом є порівняння різних текстів з метою опанування істини).

У цьому контексті цікавими видаються зміни, які відбуваються з мовленням і письмом, як лінійним, так і нелінійним. Так, лінійність мовлення виявляється у тому, що мовні одиниці слідує одна за одною, утворюючи послідовність у часі (при

мовленні) або у просторі (письмова мова). Іншими словами, по відношенню до письмового тексту це означає, що він може бути витягнутий у одну лінію (до прикладу, записаний на телеграфній стрічці), будь-який відрізок якої формально рівноправний з іншим відрізком [7]. Отже, “лінійність”, визначальна для класичного (узвичаєного) сприйняття, продукує дещо обмежене бачення реальності, ігнорування її нелінійного складника, однак, не зважаючи на це, все одно залишається актуальною формою представлення даних (смислу).

Зазначимо, що на відміну від вищевказаної (лінійної) культури книги, сучасна культура – це *культура екрану*, яка передбачає конвергенцію реального тексту і візуального або аудіовізуального образу. Вважається, що її розповсюдження тягне за собою (вищевказану) зміну способів мислення. Так, культура екрану пропонує візуальні образи, розраховані на емоційне, інтелектуальне сприйняття. Це зумовлено тим, що зоровий, емоційно насичений образ (картинка) схоплюється свідомістю швидше і легше, цей процес не потребує інтелектуального напруження [10, с. 11]. Показовою у цьому плані є творчість Тайлера Шилдса (Tyler Shields) – американського непрофесійного фотографа, відомого своєю рекламною роботою, а також знайомством із великою кількістю відомих акторів, актрис, моделей тощо. Початком його оригінальної роботи стали праці у напрямі відеомузики, підхід до творення яких є помітним і у його подальшій діяльності: так, для творів Шилдса характерне використання змінних стилів, силуетів, тем вогню й води, насилля, крові, сексу тощо. Фактично, його відеороботи, зазвичай, мають візуальний контекст, тобто їх смисл – у *візуалізації емоцій, а не представленні певного значеннєвого нарративу*. Таким чином, творчість Т. Шилдса є зразком поєднання візуального (художнього фото та кінематографічної стрічки) з аудіовізуальним образом (звуковий супровід).

Проблема нелінійності має міждисциплінарний характер, саме тому вона активно розробляється у дослідження з різних предметів: журналістики (О. Корда), педагогіки (О. Акулова, П. Гапонюк, М. Іваншина), лінгвістики (О. Большакова, І. Ільїна, П. Сергієнко), фізики (С. Голіков), філософії й культурології (Ж. Дерріда) тощо.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є розгляд особливостей лінійних та нелінійних текстів у контексті функціонування смислу в них. *Предметом* – специфіка перенесення елементів смислу таких текстів на рівні семантики у процесі перекладу.

Матеріалом дослідження стала книга англійського поета-абсурдиста Е. Ліра “Нісенітниця” (1954) [11] в українському (О. Мокровольський (1980) [13] й (1989) [14]) та російських (Б. Архипцев [11] та М. Фрейдкін (1991) [12]) перекладах.

Поява нових інформаційних технологій, як наслідок, гіпертексту (тексту із нелінійною структурою [15]) породила нові горизонти досліджень в області гуманітарних наук. Так, активне використання Інтернету і доступність мережевих інформаційних технологій масовому споживачу породжує спектр питань, що стосуються гіпертексту як засобу представлення інформації, його елементів, одиниць опису, а також сутнісних відмінностей нелінійного і лінійного тексту [9]. Щодо останнього, то, на нашу думку, головною відмінністю між означеними текстами є *особливості розгортання смислу*: так, лінійному тексту притаманна часова і логічна послідовність, яка поступово вимальовується із просування читача ним, тобто завжди є точка відліку і точка прибуття, слідування маршруту яких гарантує досягнення закладеного в тексті смислу. На відміну від лінійного тексту, для нелінійного характерним є розшарування закладеного смислу, адже точкою відліку стає будь-яка можлива і логічний чи хронологічний перехід може бути відсутнім. До прикладу, у

процесі перегляду кінематографічної стрічки, яка, зазвичай, містить лінійну оповідь, глядач має змогу спостерігати хронологію подій, з якої одна плавно продукує, логічно слідує за іншою. Однак якщо підходити до перегляду кінострічки з позицій нелінійності, то розпочинати перегляд можна і з кінця, і з середини, вільно пересуваючись її хронометражем, головним при цьому є отримання того ж рівня осягнення сюжету картини, що і в класичному варіанті.

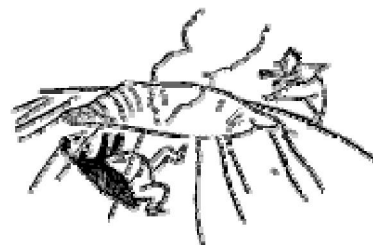
Цікаво, що не зважаючи на усталену думку, лінійний текст не є рівноправним у смисловому плані: так, за формальною рівністю прав приховано відрізки тексту, нерівноцінні у смисловому відношенні, а також щодо своєї ролі у структурі тексту. До прикладу, в текст можуть включатися відступи і міркування автора тощо, які переривають оповідь, роблячи її уривчастою, фрагментованою. Таким чином, формально однорідний, лінійний текст виявляється розгалуженим у композиційно-семантичному плані. Зазвичай така побудова зустрічається в художніх текстах [7] У. Еко, зокрема його знаменитому романі “Ім’я троянди”, текст якого рясніє численними поясненнями латинізмів, історичними відомостями тощо, які безперервно “відсилають” читача, змушуючи останнього шукати пояснень у кінці сторінки або книги.

Таким чином, можна сказати, що *категорія інтеграції* (важливий складник цілісності тексту) у лінійному тексті, суть якої у підкоренні кожного речення загальної ідеї і в поєднанні зорових і слухових образів, які актуалізують смисл і реалізують концептуальну інформацію [9], виражається доволі умовно. Отже, формально ця категорія виявляється, проте може не знаходити об’єктивованого вигляду. Показовими у цьому випадку можуть бути абсурдні тексти, які *формально зв’язані* загальним смислом, *проте розшиаровані контекстно*.

Розглянемо поезію англійського поета-абсурдиста Е. Ліра із ілюстрацією самого автора, а також її переклади російською та українською мовами:

*There was an Old Person of Gretna,
Who rushed down the crater of Etna;
When they said, “Is it hot?”
He replied, “No, it’s not!”
That mendacious Old Person of Gretna [11, с. 216].*

*Некий старец из города Гретны
Обнаружился в кратере Этны.
“Там не жарко, скажи?”
Старец, живший по лжи,
“Да ничуть!” – отвечает из Этны [11, с. 216].*

Зазначимо, що для аналізу цього вірша (зокрема, особливостей абсурдного смислу в ньому) корисним може бути інструментарій, який використовується при дослідженні нелінійного тексту, а саме – гіпертексту. Так, в гіпертексті вищезазначена категорія інтеграції (зв’язності) виявляється в структурній взаємодії *інформаційної одиниці (ІО), посилання (П) і індексального об’єкта (ІОб)*, утворюючи, зазвичай, єдиний смисловий простір (саме семантично близькі ІО об’єднуються в гіпертекстовий ланцюжок, утворюючи тим самим певний лінійний текст, завдяки семантичному і асоціативному принципу об’єднання елементів гіпертекстового простору [9]). В цьому випадку ІО виступають дані про походження, а також місцезнаходження старого (*There was an Old Person of Gretna, Who rushed down the*

crater of Etna;), П – відомості про його правдивість (*When they said, "Is it hot?". He replied, "No, it's not!"*), а ЮБ – підтвердження цієї інформації (*That mendacious Old Person of Gretna*): таким чином, відбувається актуалізація вищезначеної думки, з метою її підтвердження чи спростування.

При цьому слід сказати, що, на нашу думку, абсурдний художній текст має принципово інші параметри, а відтак він не може бути кваліфікований як лінійний або нелінійний, оскільки головною його особливістю є те, що він має риси обох. Так, формально абсурдний текст, зазвичай, і в цьому випадку також, є лінійним, проте семантично і фразеологічно – нелінійним. Останнє можна пояснити так: особливість розгортання його сюжету, а відтак і смислу, фрагментарна, оскільки вона не може бути співвіднесена з реальним життям безпосередньо, а лише опосередковано, тобто узвичаєні речі, явища, властивості тощо компроментуються за рахунок нісентного функціонування у межах ненормальних обставин, ситуацій і т. і.

Підтвердженням висловленої думки є те, що відношення до тексту як до незамкнутого, пов'язаного з численними іншими текстами, потребує принципово іншої практики читання. Так, лінійний документ може бути з легкістю прочитаний за порядком появи тексту в ньому. Отже, читаючи його, ми поглинаємо інформацію підряд, а працюючи з нелінійним – те, що нам видається невідомим і цікавим. Отже, майже будь-який такий текст є багатовимірною мережею, у якій будь-яка точка пов'язана з будь-якою точкою, де завгодно [2, с. 48]. Відтак, абсурдний художній текст є репрезентантом саме нелінійного тексту, оскільки його смислові одиниці можуть бути поєднані як завгодно, утворюючи певне значення, залежно від особливостей своїх з'єднань.

Повертаючись до перекладу вірша зазначимо, що оцінити ступінь його успішності можна, згадавши, першою чергою, фази процесу читання, оскільки вони є своєрідними маркерами засвоєння індивідуумом смислу тексту. Так, зазвичай, виділяються такі: 1) *сприйняття тексту, розкриття його змісту й смислу, своєрідна розшифровка (або декодування)*: з окремих слів, фраз, речень складається загальний зміст; 2) *видобування смислу, пояснення віднайдених фактів з допомогою залучення наявних знань, інтерпретація тексту*: впорядкування і класифікування, пояснення і підсумовування, розрізнення, порівняння і зіставлення, групування, аналіз і узагальнення, співвіднесення з власним досвідом, міркування над контекстом і висновками; 3) *створення власного нового смислу*, тобто "присвоєння" здобутих нових знань як власних у результаті міркування [8]. Так, успішним можна вважати переклад, який вдало актуалізує трансформований іншою мовою смисл оригіналу 1), екстраполюючи головні його інтенції для сприйняття (видобування або декодування) читачем 2) та створення на його основі власної модифікації останнього 3).

Зрозуміло, що реалізація окресленої успішності має виявлятися, першою чергою, на рівні семантики і фразеології у перекладах. Якщо говорити про успішність наведеного перекладу Б. Архипцева [11], то помітним є творчий підхід спеціаліста до нього. Так, Архипцев у процесі роботи зробив кілька суттєвих змін:

1. Замінив словосполучення "*rushed down*", яке означає "*несподівано впав*" ("*rush*" – поспіх [3, с. 531] та "*down*" – падіння [3, с. 175]) на лексему "*Обнаружился*", що, фактично, змінило смисл, вкладений автором. Не зважаючи на однакову локалізацію, було втрачено значення вмотивування місцерозташування старого. Однак при цьому слід враховувати специфіку аналізованого тексту, а саме – його абсурдність, адже окреслене пояснення може бути вкрай важливим у текстах різного стилю і жанру, проте не в абсурдному тексті. Таким чином, окреслена дія Б. Архипцева

лише посилила смисловий контраст нісенітного, підкресливши абсурдність того, про що ведеться оповідь.

2. Випустив *“When they said”* (*“Коли вони сказали”*), додавши звернення *“скажи”*. Окреслене рішення дало можливість уникнути деперсоналізованої вказівки, одночасно підсиливши зв'язок читача із персонажем, що дало можливість відчутти вищий ступінь абсурдизації, ніж в оригіналі.

3. Трансформував смисл останніх двох рядків (*“He replied, “No, it’s not!”. That mendacious Old Person of Gretna”*), витворивши на їх основі схожу, проте зовсім іншу архітеконіку смислу (*“Старець, живий по лжи, “Да ничуть!” – отвечает из Этны”*). Так, була випущена згадка про особу старого, однак “прирошені” дані про ступінь його брехливості, наявні в оригіналі у останньому рядку (*“mendacious”* – брехливий [3, с. 387]). Це дало змогу наблизити смисл оригіналу, вибудувавши значення по-новому, вклавши його в типову для російської мови форму.

*Безответственный джентельмен из Гретны
Жил и здоровал в кратере Этны.
Сверху люди кричат:
“Там, наверное, чад?” –
“Нет!” – твердит лживый джентельмен из Этны [12, с. 125].*

Інший варіант російського перекладу у виконанні М. Фрейджкіна [12] так само відзначається оригінальністю підходу спеціаліста. Так, вже у першому рядку Фрейджкін вводить характеристику старого у вигляді лексеми (*“Безответственный”*), яка відсутня у оригіналі, закладаючи жартівливість. Цю тенденцію продовжують уведені перекладачем дієслова (*“Жил и здоровал”*), які повністю змінюють вихідний смисл, продукуючи думку про продовжуваність дії, розтягненість у часі, натомість як у оригінальному варіанті робиться акцент на нетривалості, раптовості. На нашу думку, варіант перекладача виглядає нісенітніше, оскільки уявити раптове падіння людини у кратер (із заувагами, звичайно) можливо, а щоб вона жила там – повний абсурд.

*Заманулося дідові з Гретни
Прогулятися в кратері Етны.
Хтось пита: – Припікає? –
Дід гука: – Замерзаю! –
От збрехав так збрехав дід із Гретни! [13, с. 22; 14, с. 56].*

Зовсім інший підхід можна спостерігти у перекладі українця (О. Мокровольського), який, за традиціями вітчизняного перекладознавства, що походять ще від творчості М. Лукаша, суттєво видозмінив смисл і форму його представлення у вірші. Так, використовуючи лексеми *“Заманулося”*, *“Прогулятися”*, *“Замерзаю”* перекладач творчо переробив вихідний смисл, додавши у нього елемент умисності виконуваних дій. Окрім того, були використані: скорочена лексема *“пита”* та усталена форма *“Збрехав так збрехав”* (перша наблизила смисл до української культури, додавши до нього фольклористичності, а друга – стилізувала художній текст під приказку або прислів'я, вдало “вмонтувавши” за рахунок фразеологічності). Безумовно, внесені корективи зробили переклад успішнішим, оскільки вони дали змогу наблизити його не тільки у загальному плані, але й конкретизовано, зробивши його смисл доступнішим для українського читача.

Висновки. Отже, поява нових інформаційних технологій здійснила значний вплив на особливості сприймання, інтерпретування та ідентифікації тощо

індивідуумом інформації. Окреслені зміни торкнулися й тексту, спродукувавши появу нових його видів, які мають нелінійну природу.

Головними особливостями нелінійного тексту стали потенційна відкритість у процесі його сприймання (процес сприйняття може розпочинатися з будь-якої точки, він не обмежений наступністю або ж часовими маркерами чи логікою викладу).

У контексті лінійного та нелінійного текстів абсурдні художні тексти постають абсолютно новим утворенням, оскільки містять у своїй природі ознаки обох: формально лінійні, вони несуть фрагментарність нелінійності.

Головними особливостями російських та українських перекладів художніх текстів англійського поета-абсурдиста є:

– творчий підхід до процесу перекладу і одночасна повага до смислу оригіналу: майстерне перенесення відтінків його значень на рідну мову (Б. Архіпцев, М. Фрейдкін, О. Мокровольський);

– врахування особливостей смислу абсурдного художнього тексту і, як наслідок, невимушене й майстерне володіння рідною мовою, що продукує не адекватно, але художньо- й літературно- виправдану заміну лексем і словосполучень (Б. Архіпцев, М. Фрейдкін і, особливо, – О. Мокровольський);

– активне використання перекладознавчої спадщини попередників, що виявляється у виборі класичних прийомів, засобів тощо, характерних для них і дає можливість долучитися до світового фонду класичної літератури, збагативши й розвинувши власну (О. Мокровольський).

Перспектива. Подальше вивчення лінійних і нелінійних текстів у контексті природи абсурдних художніх текстів дозволяє не тільки глибше дослідити їх особливості, але й ґрунтовно опанувати специфіку смислотворення, неологізації тощо сучасної української літературної мови. Окрім того, таке дослідження є цінним для філософії мови, загального мовознавства, зіставного мовознавства, лінгвокультурології тощо, а також психології особистості.

Л і т е р а т у р а :

1. Акулова О. В. Проблема построения нелинейного процесса обучения в информационной среде / О. В. Акулова // Человек и образование. – 2005. – № 3. – С. 7–11. – Библиогр.: 4 назв.
2. Большакова Л. С. О содержании понятия “поликодовый текст” / Л. С. Большакова // Вестн. Новг. гос. ун-та. Сер.: История. Филология. – 2008. – № 49. – С. 48–51. – Библиогр.: 14 назв.
3. Wilson E. The Modern Russian Dictionary for English Speakers / E. Wilson. – М. : Русский язык, 1982. – 716 р.
4. Гапонюк П. Н. Применение системного подхода в педагогике: линейное и нелинейное развитие систем : [электронный ресурс] / П. Н. Гапонюк, Н. К. Карпова, В. И. Мареев, Е. С. Щипанкина // Scientific World. – Электрон. данные. – Режим доступа : <http://www.sworld.com.ua/konfer28/532.pdf>. – Название с экрана.
5. Голиков С. Н. Решение задач линейной и нелинейной теорий вязкоупругости модифицированным методом аппроксимаций А. А. Ильюшина и методами нелинейной эндохронной теории : автореф. дис. ... на соискание науч. степени канд. физ.-мат. наук : 01.02.04 – Механика деформируемого твёрдого тела / Сергей Николаевич Голиков; Московский государственный университет им. М. В. Ломоносова. – М., 2009. – 23 с.
6. Деррида Ж. О грамотологии / Ж. Деррида ; пер. с фр. и вст. ст. Н. Автономовой. – М. : Ad Marginem, 2000. – 520 с.
7. Замечания о линейности текста : [электронный ресурс] // Методико-литературный интернет сервер. – Электрон. данные. – Режим доступа : <http://mlis.ru/literature/69-zamechaniya-o-linejnosti-teksta.html>. – Название с экрана.
8. Иваншина М. Чтение в XXI веке : [электронный ресурс] / М. Иваншина // Все для учителя литературы. – Электрон. данные. – Режим доступа : <http://lit.1september.ru/article.php?ID=200801810>. – Название с экрана.

9. *Ильина И. А.* Особенности проявления текстовых категорий в гипертексте : [электронный ресурс] / И. А. Ильина // Интернет-журнал МГУКИ “Культура и общество”. – Электрон. данные. – Режим доступа : <http://www.e-culture.ru/Articles/2008/Ilyina.pdf>. – Название с экрана.
10. *Корда О. А.* Креолизованный текст в современных печатных СМИ: структурно-функциональные характеристики : автореф. дис. ... на соискание науч. степени канд. филол. наук : 10.01.10 – Журналистика / Ольга Анатольевна Корда ; ФГАОУ ВПО “Уральский федеральный университет имени Первого Президента России Б. Н. Ельцина”. – Екатеринбург, 2013. – 20 с.
11. *Лир Э.* There was a Young Lady of Russia / Э. Лир ; пер. с англ., сост., вступ. ст. Б. Архипцев / Э. Лир // Иностранная литература. – 2003. – № 3. – С. 213–219.
12. *Лир Э.* Книга бессмыслиц / Э. Лир ; пер. с англ. М. Фрейдкина; предисловие Н. Демурова; ил. Э. Лира. – М. : Рудомино, 1991. – 256 с.: ил.
13. *Лір Е.* Небиліці : для мол. та серед. шкіл. віку / Е. Лір ; пер. з англ. та вступ. слово О. Мокровольського, худож. оформлення О. М. Галушка. – К. : Веселка, 1980. – 79 с.: іл.
14. *Лір Е.* Небиліці : для мол. та серед. шкіл. віку / Е. Лір ; пер. з англ. та вступ. слово О. Мокровольського, худож. оформлення О. В. Набоки. – К. : Веселка, 1989. – 220 с.: іл.
15. *Сергиенко П. И.* Имманентные характеристики гипертекста в сравнении с традиционными характеристиками текста : [электронный ресурс] / П. И. Сергиенко // Ломоносов: молодежный научный портал. – Электрон. данные. – Режим доступа : http://lomonosov-msu.ru/archive/Lomonosov_2007/10/Sergienko.pdf. – Название с экрана.

Довгань А. В. *Линейность и нелинейность абсурдного смысла в художественных текстах.*

В статье рассмотрены особенности линейных и нелинейных текстов в контексте функционирования смысла в них. Очерчена специфика перенесения элементов смысла таких текстов на уровне семантики в процессе перевода.

Ключевые слова: *смысл, абсурдный смысл, художественный текст, нелинейный текст, линейный текст.*

Dovgan O. V. *Linear and nonlinear absurdity of sense in a literary text.*

In article describes the features of linear and non-linear texts in the context of the functioning of the sense in them. Outlined the specifics of transferring elements of meaning of such texts at the level of semantics in the translation process.

Keywords: *sense, absurd sense, literary text, nonlinear text, linear text.*

Задорожний В. Б.

Институт мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України

НАГОЛОС ЯК СЛОВОТВІРНИЙ ЧИННИК

У статті зроблена спроба з'ясувати причину еволюційних змін у наголошенні нині суфіксальнонаголошеного дієслова страждати – страждаю, страждаєш, що раніше було зафіксоване як кореневаголошене страждати – страждаю, страждаєш. На переконання автора, такого типу зміни дієслівного наголосу в сучасній мові відображають еволюцію її граматичної системи на сучасному етапі її розвитку, зокрема розвиток у ній категорії дієслівного виду.

Ключові слова: *доконаний / недоконаний вид; кореневий, суфіксальний наголос; первісне, вторинне наголошення.*

Кожному, хто користується мовою, вона видається певною даністю, так би мовити, культурною спадщиною від попередніх поколінь. Здається, весь розвиток її, що належить минулому, був спрямований єдино на те, щоб вона стала такою, якою її знає сучасник. Однак насправді мова весь час перебуває у стані розвитку,